

диференціації цього жанру. Сімейний роман розглядається як особливий тип романної прози, визначаються основні підвиди сімейного роману.

Ключові слова: сімейний роман, роман-сімейна хроніка, сімейна сага, роман поколінь, роман ріка, сімейний наратив, занепад роду.

SUMMARY

Rumyantseva-Lakhtina O.O. Family Novel: the Evolution and Differentiation of the Genre in Literary Criticism.

The history of the development of the genre of family romance (novel-family chronicles) in the studies of Russian, American, European and national literary critics in the context of transformation and differentiation of the genre is analyzed in the article. The family romance is regarded as a special type of prose novel, determining the main subspecies of the family novel.

Key words: family romance, novel family chronicle, family saga, multigenerational novel, roman-fleuve, family narrative, decay of the genus.

*О. М. Сидоренко
(м. Маріуполь)*

УДК 81'373.21

СПЕЦИФІКА ІМЕНУВАНЬ ГОТЕЛІВ У ЗАХІДНИХ РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Останнім часом увага мовознавців зосереджена на вивченні нового класу онімів – ергонімів – назв об'єктів різних видів людської діяльності, особливостей їх виникнення та функціонування. Посилений інтерес до аналізу саме цього класу пояснюється зростанням кількості об'єктів різного напрямку, а саме: об'єктів виробництва, торгівлі, обслуговування, розваг. Найчисленнішою серед ергонімів є підгрупа об'єктів надання послуг – сервісонімів, до якої й належать назви об'єктів готельного бізнесу. Назви приватних закладів, найменованих власниками, спричиняють цікаві лінгвістичні дискусії, питання й зауваги.

В українському мовознавстві кінця XX – початку XXI століття з'явилося

чимало праць, присвячених дослідженню ергонімів. Основним напрямом вивчення ергонімів є ареальний. Сьогодні маємо ґрунтовні дисертаційні праці, присвячені вивченню назв різних регіонів України.

Наприклад, О. О. Белей докладно проаналізував фірмонімікон Закарпаття [1], Ю. І. Дідур провела зіставний аналіз ергонімів великих міст у різних країнах [2], Н. В. Кутуза досліджувала ергонімію Одеси [3], Н. М. Лесовець вивчала ергоніми міста Луганськ [4], О. М. Сидоренко присвятила своє дослідження номінаційним процесам у полілінгвальній ергонімії Донеччини [5], М. М. Цілина простудіювала назви Києва [6]. Значну увагу приділено ергонімам і в інших працях. Водночас, зважаючи на наявні на сьогодні наукові розвідки, можемо стверджувати, що окремі підкласи ергонімів, ще достатньо не досліджено. До такого підкласу належать сервісоніми, необхідність вивчення яких і зумовлює актуальність нашої роботи.

Мета статті – проаналізувати назви готелів, зафіксованих в західних областях України протягом останніх 10 років за лексико-семантичними та структурними ознаками.

Аналізована підгрупа сервісонімів охоплює назви готелів Волинської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської, Черновецької та Хмельницької областей. Загалом матеріал нашого дослідження нараховує 566 назв.

Одна із найчисленніших підгруп сервісонімів надає різноманітність ергонімним термінам, які виступають і назвами закладів, і показниками їхнього розміру, наприклад:

невеликі готелі: *міні-готель, бутик-готель* – невеликий готель зазвичай в унікальному оформленні кожного з номерів, *шале* – невеликий сільський будиночок у швейцарському стилі, *костел, хостел, котедж, апартаменти, апарт-готель*;

середні – *маєток, будинок для відпочинку, гостьовий будинок, гостинний дім, садиба, приватна садиба*;

великі – *мотель, мотельний комплекс, готельно-туристичний комплекс*,

туристичний комплекс, комплекс апартаментів.

З-поміж сервісонімів також виокремлюємо назви, що включають назви надання додаткових послуг: *готель-ресторан, ресторан-готель, готельний комплекс+ресторан, готельно-рестораний комплекс*; місце розташування: *парк-готель, туристично-краєзнавчий центр, еко-курорт кемпінг, еко-курорт коледжний, лісовий табір* тощо.

Зауважимо, що ергоніми, утворені шляхом транонімізації інших онімів становлять 33 %, шляхом онімізації апелятивів – 67%. Серед трансонімізованих онімів найчисленніші трансонімізовані топоніми – 15%, другими за репрезентативністю виступають трансонімізовані антропоніми – 11 %, а трансонімізовані інші класи онімів становлять 7%.

З-поміж назв, утворених шляхом трансонімізації топонімів виокремлюємо такі структурні моделі:

- одиничні топоніми, що вказують на державну приналежність об'єкта або на столицю країни: *готель «Україна» в Луцьку, «Київ» – у Львові та Чернівцях*;
- одиничні топоніми, які мають певне відношення до місця розташування: *«Львів», «Волинь», «Ковель», «Трускавець», «Тернопіль», «Ужгород», «Хмельницький»*;
- одиничні трансонімізовані топоніми, які не мають відношення до місця розташування: *«Варшава», «Вена», «Каліфорнія», «Малая Прага», Monaco, New York, Praha*;
- топоніми-словосполучення, до складу яких входить відтопонімний ад'єктив + апелятив: *«Луцький замок», «Бузький палац», «Смотрицька вежа», Lviv City Hostel*;
- відтопонімні назви, що вказують на географічні та інші специфічні реалії розташування об'єкта: апартаменти *«Центр»*, гостьовий будинок *«На Чернігівський», «Золотий палац у Старому місті», «Золота підкова», Stare Misto, Cottages on Polyova, Edelweiss House*;
- одиничні гідроніми та словосполучення з гідронімами: *«Дністер»*,

«Світязь», «Світязький затишок», гостинний дім «На Світязі», «Шацькі озера»;

- одиничні ороніми та словосполучення з оронімами: «Говерла», «Еверест», «Карпати», «Червона гора»;

- одиничні природні хороніми та словосполучення: хоронім + апелятив, відхоронімний ад'єктив + апелятив: «Галичина», «Галицький двір», «Галицька садиба», *Galytska Korona*, «Прикарпаття», «Интурист Закарпатье», «Поділля», «Перлина Поділля», «Буковина», «Буковинська зірка», «В Карпатах», «Над Карпатами», «Карпатськи барви», «Краса Карпат».

З-поміж трансонімізованих антропонімів виокремлюємо:

- трансонімізовані одиничні антропоніми-привабливі жіночі імена: «Єлизабет», «Надія», «Кора», «Діанна», «Орися», «Валентина», «Валерія», «Любов», «Софія», «Ніка», «Констанція», «Елена», «Лиза»;

- трансонімізовані одиничні антропоніми-чоловічі імена: «Алекс», «Волтер», «Жорж», «Эдуард», «Тамерлан»;

- трансонімізовані антропоніми-чоловічі імена, запозичені з інших мов та передані засобами латинської графіки: *Franz, Leonard, Ferdinand*;

- назви з відантропонімним компонентом-вказівкою на ім'я господаря: «У Ганса», «Станіславів», «Юхнович», «У Василя», «У Аніти», «У Тетяни», «У Івана»;

- трансонімізовані прізвища видатних людей: «Шопен», *Paganini, Potocki*;

- трансонімізований антропонім+апелятив або апелятив+трансонімізований антропонім: «Либідь-Плаза», «Долина Миколая», «Маєток Івана Купала», *George House Hostel, George Palace Hotel, Baron Bartenberg*.

Цікавою видається контамінація в назві відантропонімного походження «Андінна» (Андрій та Інна).

З-поміж назв, утворених від інших видів онімів, фіксуємо:

- трансонімізований катойконім «Пулемчанка»;

- трансонімізовані анемоніми: «*Етна*», «*Цунамі*» – назви з негативною конотацією;
- назви музичних гуртів – трансонімізовані музикогрупоніми: «*Наутилус*», «*Любе Плюс*»;
- трансонімізовані титули: «*Гетьман*», «*Цісар*», «*Кайзер*»;
- трансонімізовані теоніми: «*Бахус*», *Atlant*, *Merkuriy*;
- трансонімізовані міфоніми: «*Колобок*», «*Дон Кихот*», «*Барон Мюнхаузен*», «*Монте Кристо*», «*Назар Стодоля*», «*Еней*», «*Енеїда*», «*Тарас Бульба*», «*У Поттера*».

Назви об'єктів готельного бізнесу західних регіонів України, утворених відапелятивним способом, класифікуємо на такі підгрупи:

- назви з прямою вказівкою на вид діяльності, замість назви, використано ергонімний термін, у деяких випадках з додатковою інформацією: «*Будинок для відпочинку*», «*Мотель*», «*Мотельчик*», «*Молодіжний хостел*», «*Гостинний дім*», *Holiday Rest House*;
- назви із завуальованою вказівкою на вид діяльності для надання атрактивності: «*Твій кут*», «*Хатинка*», «*Візит*», «*Маєток*», «*Родинний маєток*», *Relax, Sweet Home*;
- привабливі романтичні назви із завуальованою семантикою: «*Друзі*», «*Парасолька*», «*Імперія*», «*Корона*», «*Панорама*», «*Аристократ*», «*Парус*», *Best*;
- романтичні назви із вказівкою на будівлю: «*Маєток*», «*Сонячні бунгало*», «*Теремки*», *Fortetsya*;
- романтичні назви із вказівкою на місце розташування: «*Заповідник*», «*Лазурний берег*», «*Між трьох озер*», «*Сонячна поляна*», «*Водограй*», *Lago Casa* (в перекладі з італійської «*Будинок біля озера*»);
- лексеми, які інформують про якість обслуговування: «*Домашній*», «*Фортуна*», «*Родинний*», «*Затишок*», *Comfort, Emotion Hostel, Good Hostel, Happy Hostel, Lucky Hostel, OK*;
- словосполучення: ад'єктив+ апелятив, де ад'єктив – назва кольору:

«Срібні лелеки», «Червона гора», «Чорний замок», «Зелений гай», «Зелений рай», «Зелений клин», «Золоте яблуко», «Золоте кільце», «Золотая гора», «Золотий палац у Старому місті», «Білі вітрила», *White House*, *Zlata Praha*, *Yellow House Hostel*;

- назви, утворені від назв птахів та тварин, з позитивною конотацією: «Какаду», «Пелікан», «Чайка», «Саясан» (хижий птах з сімейства соколиних, поширений на всіх континентах, окрім Антарктиди – назва, яка легко вимовляється, але не є позитивною), «Ведмідь», «Черепаха», «Срібні лелеки», *Aquapark Alligator*, *Leo*, *Medvezhya Berloga* – ця назва із вказівкою на житло тварини передана засобами латинської графіки;

- назви, утворені від назв рослин з позитивною конотацією: одиничний апелятив з вказівкою на частину природного ландшафту – «Дубки», «Дубрава», «Заповідник», «Нива»; назву квітки – «Горицвіт», «Арніка», «Троянда», «Орхідея», *Flery*, *Rosmarin Inn*; дерева – «Ялинка»; назву фруктового плода «Калина» – дві такі назви зафіксовано в Чернівцях та Трускавці, «Райське яблуко», «Джінджура» (лікувальна рослина, яка також називається *тирлич жовтий*, росте в Карпатах та входить до дванадцяти магічних рослин Ордену розенкрейцерів), *Orange*, *Apple Hostel*, *Cherry Hostel*;

- назви, утворені від назв дорогоцінних каменів: «Перлина Карпат», «Перлина Дністра», «Перлина Поділля», «Смотрицька перлина», «Ізумруд»;

- назви-демінітиви, які вказують на невеликий розмір об'єктів готельного бізнесу: «Мотельчик», «Хатинка», «Домик в деревне», «Дворик», «Ялинка»;

- назви з лексемою *старий/a/e* з позитивною конотацією: «Старий замок», «Стара фортеця», «Старе місто», «Золотий палац у старому місті», *Old Continent*.

Назви іншомовного походження з-поміж найменувань готелів західного регіону становлять 37% від загальної кількості (212 власних назв). Назви, подані латинською графікою – 20%, іншомовні назви, які транслітеровані кирилицею нараховують лише 17%.

Більшість запозичених назв у рідній мові мають позитивне стилістичне

забарвлення: *Happy Hostel* у Львові, де *happy* в перекладі з англійської – щасливий; *Lucky Hostel*, де *lucky* з англійської – вдалий; *Cherry Hostel* – *cherry* в перекладі з англійської – вишня; *Apple Hostel* – *apple* в англійській позначає яблуко. Іншомовні назви готелів зручніше вживати для реклами їх діяльності в інтернеті. Українські міста з давньою історією та пам'ятками архітектури, такі, як Львів, Чернівці, Ужгород, приваблюють іноземних відвідувачів, що, безумовно, мотивує номінаторів до використання іншомовних слів у назвах готелів. Іноземним гостям зручніше обрати готелі із запозиченими назвами, передусім з англомовними – *Premier*, *Santa*, або назвами, поданими літерами латинського алфавіту – *Medvezhya Berloga*, *Sacvoyage*, *Cossacks Hostel*, ніж з'ясовувати назви, подані слов'янськими мовами, чи тлумачити запозичення, транслітеровані кирилицею. Тому основним способом передачі іншомовних слів є пряме включення, яке нараховує 83% від загальної кількості запозичень: *Praha*, *Europa*, *New York*, *Lion's Heart*, *Lucky Hostel*. Крім прямого включення, запозичення передаються методами транслітерації – нараховують лише 17%: готелі «*Пауер Хауз*», «*Порт Сімі*», «*Вива Актив*» і т. п.

Основними способами утворення назв з-поміж запозичених так само, як і з-поміж українських сервісонімів, є відонімний та відапелятивний.

Відонімні назви - це трансонімізовані оніми різних груп:

- трансонімізовані антропоніми: імена міфологічних героїв, подані кирилицею – «*Еней*», «*Дон Кихот*», «*Монте Кристо*»;
- трансонімізовані топоніми: континентоніми *Europa*; гідроніми *Dnister*; астіоніми *New York Hostel*, *Praha*; урбаноніми: *Hostel na Pidgradskiy*, *Apartment on Zankovetska Street*, *Luxury Apartment on Grushevsky Street*, *Magnificent Apartment on Halitska*.

До відапелятивних назв належать лексеми із вказівкою на якість обслуговування: *Hostel Comfort*, *Wanted Hostel*, *Good Hostel*; гарний настрій: *Happy Hostel*, *Lucky Hostel*, *Hostel Emotions*, *Hostel Smile*; ввічливість до відвідувачів: *Hospoda*.

Англійські лексичні одиниці, як власні назви, так і запозичені апелятиви, створюють найчисленнішу групу – 95% усіх іншомовних назв готелів західного

регіону України. Крім запозичень з англійської, зафіксовано також поодинокі назви, запозичені з інших мов:

- назва готелю *Casa Nostra* у Львові запозичена з італійської й перекладається як «наш дім». Не треба плутати з *Cosa Nostra*, що перекладається «наша справа» та використовується для позначення сицилійської злочинної організації, італійської мафії; термін популяризований на весь світ американським письменником італійського походження Маріо Пьюзо в його романі «Хрещений батько»;

- назва готелю *Nota Bene* запозичена з латинської мови та перекладається «зауваж добре» й означає «зверни увагу»; вимовляється [нота бене];

- назва готелю *Kaiser* запозичена з німецької, де називає керівника держави в минулому, має рівнозначне в українській мові – *імператор*.

Треба зауважити, що, крім англійських назв, які транслітеруються кирилицею, 4% українських апелятивів передано засобами латинської графіки – *Monastyr, Striha, Sacvoyage, Svitlytsia, Stare Misto*.

Основними способами формування назв готелів у західних регіонах визначено відонімний та відапелятивний. З-поміж відонімних назв виділено різні відантропонімні, відтопонімні, відміфонімні, відтеонімні назви, утворені шляхом трансонімізації. У групі відапелятивних ергонімів зафіксовано романтичні, завуальовані назви, зменшено-пестливі форми, запозичення з інших мов та складноскорочені назви. У назвах готелів досліджуваного нами регіону широко вживані іншомовні назви, подані як латинською графікою так і транслітеровані кирилицею.

Усі назви готелів – це позитивні, орфоепічно не складні лексеми, які є зрозумілими як для українськомовних, так й іншомовних (не обов’язково англомовних) відвідувачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белей О. О. Сучасна українська ергонімія (на матеріалі власних назв підприємств Закарпатської області): дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01. Львів, 2000. 209 с.

2. Дідур Ю. І. Особливості функціонування ергонімів у мові, мовленні та ментальному лексиконі (в українській, англійській та російській мовах): дис. ...канд. філол. наук: 10.02.15. Одеса, 2015. 195 с.
3. Кутуза Н. В. Структурно-семантичні моделі ергонімів (на матеріалі ергонімікону м. Одеси): дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01. Одеса, 2003. 214 с.
4. Лесовець Н. М. Ергонімія м. Луганська: структурно-семантичний і соціально-функціональний аспекти: дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01. Луганськ, 2007. 295 с.
5. Сидоренко О. М. Номінаційні процеси в полілінгвальній ергонімії Донеччини: дис. ...канд. філол. наук: 10.02.15. Донецьк, 2013. 210 с.
6. Цілина М. М. Ергоніми м. Києва: структура, семантика, функціонування: дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2006. 243 с.

АНОТАЦІЯ

Сидоренко О. М. Специфіка іменувань готелів у західних регіонах України.

У статті проаналізовано назви готелів, зафіксовані впродовж останніх років в різних областях на заході України. Основними способами формування назв визначено відонімний та відапелятивний. З-поміж відонімних назв виокремлено різні відантропонімні, відтопонімні, відміфонімні, відтеонімні назви, утворені шляхом трансонімізації. Виявлено використання відапелятивних позитивних найменувань, орфоепічно не складних та зрозумілих відвідувачам. З'ясовано специфіку ергонімів, запозичених з інших мов.

Ключові слова: ергонім, антропонім, топонім, трансонімізація, апелятив, лексема.

SUMMARY

Sydorenko O. N. Specification of Hotels Naming in Western Regions of Ukraine.

The names of the hotels fixed during the last several years in western district of Ukraine, are considered in the article. The main ways of the names formation are onymian and appellativian. Among the onymian names there are various ergonyms,

formed by the transonymization from antroponyms, toponyms, mythonyms, teonyms. Among appellativian ergonyms the use of positive words, which are understandable easy is shown. The borrowings from other languages are also analyzed.

Key words: ergonym, antroponym, toponym, transonymization, appellative, lexical unit.

*І. О. Скляр
(м. Бахмут)*

УДК 821.09:159.954.2

**ПРОГРАМА ПСИХОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
ФЕНОМЕНУ ТВОРЧОЇ ПРИРОДИ
ОСОБИСТОСТІ Й ТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ**

Феномен природи творчої особистості й творчого процесу постав об'єктом спільної уваги як філософії, педагогіки, мистецтвознавства, естетики, соціології, так, звичайно, і психології, і філології, а також інших численних міждисциплінарних наукових галузей у працях вітчизняних (В. Ананьєв, М. Бердяєв, Л. Виготський, Г. В'язовський, Г. Костюк, Б. Мейлах, О. Потебня, Д. Овсянико-Куликовський, І. Лапшин, Б. Лезін, В. Роменець, С. Рубінштейн, Я. Пономарев, І. Страхов, І. Франко, П. Якобсон та ін.) і зарубіжних дослідників (А. Адлер, Ф. Бэррон, Дж. Гілфорд, Т. Мюллер, О. Ранк, Е. Торренс, З. Фройд, В. Шульц, К. Юнг). Попри недостатній рівень обґрунтування загальнотеоретичних положень на початку становлення психології художньої творчості як наукової галузі, вченими все ж був зроблений прорив і неоцінений внесок у її розвій.

Сучасні здобутки у царині психології художньої творчості (Д. Богоявленська, В. Гінецинський, Л. Дорфман, Д. Леонтьєв, О. Маляко, К. Сельчонок) скеровані на продовження розбудови її поняттєвого апарату, фундаментальних принципів і методик. Так, до слова, вченими переважно робиться акцент не тільки на творчій діяльності як процесі, а на характеристиці творчої особистості в цілому, у такий спосіб, фактично, розширюються її